

NOTATTil: **Møde i Miljø- og grøn vækstudvalget den 4. december 2012****Telefon** 38665000
Direkte 38665608**Mail** miljoe@regionh.dk**Web** www.regionh.dk

Journal nr.: 12011971

Dato: 22. november 2012

Bilag 1: Region Hovedstadens strategi for jordforurening – opfølgning i forhold til aktiviteterne

Regionsrådet vedtog den 30. oktober 2007 en strategi for indsatsen mod jordforurening i Region Hovedstaden. Strategien indeholder fire mål, som Koncern Miljø arbejder ud fra. Det overordnede mål på jordforureningsområdet er, at indsatsen udføres på de forurenede grunde, hvor der vil være størst miljø- og sundhedsmæssig effekt af indsatsen.

Mål 1 i strategien: ”Borgerne skal ikke påvirkes negativt sundhedsmæssigt af jord- og grundvandsforureninger”

I tabel 1 ses en opgørelse over, hvor mange sager Koncern Miljø har arbejdet med i årene 2008 til 2012 indenfor de forskellige hovedopgaver på jordforureningsområdet. Opgørelsen omfatter både sager, der er startet op det pågældende år, og sager, der er startet op året før (eller tidligere) og arbejdet videre med i det pågældende år.

I perioden fra 2008 til 2011 har regionen gennemført en særlig indsats på børneinstitutioner, så alle børn frit kan lege og færdes i børneinstitutioner uden fare for jordforurening. Indsatsen har omfattet gennemgang af knap 1.000 børneinstitutioner, undersøgelse af 120 institutioner og oprensning af forurenede jord på 49 institutioner.

Dette afspejler sig i antallet af historiske redegørelser, indledende undersøgelser og oprensninger, der er arbejdet med de pågældende år. Eksempelvis har oprensning af forurenede jord i en børneinstitution kunne gennemføres forholdsvis hurtigt og kostet omkring 200.000 kr. Mens en oprensning af forurening, der truer drikkevandet ofte er temmelig kompliceret og langvarig (tager flere år) og koster mange mio. kr. Indenfor de afsatte midler, har regionen derfor i forbindelse med indsatsen på børneinstitutioner kunnet gennemføre et stort antal oprensninger. I modsætning til normalt, hvor der er kapacitet til at igangsætte 10-15 nye oprensninger om året, og videreføre et varierende antal oprensninger, der er igangsat tidligere.

I 2012 har der været ekstra fokus på at igangsætte et større antal videregående undersøgelser end normalt. Undersøgelserne udføres forud for de oprensninger, der skal gennemføres i 2013 og de kommende år.

Antallet af tekniske oprensningsanlæg og forureninger, der overvåges, er på samme niveau i perioden fra 2008 til 2012. Det er målet i fremtiden at kunne gennemføre oprensninger så effektivt, at det ikke er nødvendigt at drive et oprensningsanlæg i mange år. Ligesom det er målet på sigt at kunne lukke så mange anlæg som muligt. Både i forhold til at reducere udledningen af CO₂ og spare penge på el og udgifter til afledning af vand til kloak.

Siden 2007 har regionen årligt behandlet et stort og stigende antal sager, hvor private bygherrer selv har undersøgt og rensset op på forurenede grunde. Ligesom der årligt er besvaret omkring 30.000 henvendelser om konkret jordforurening.

Regionen har desuden fokus på at afslutte vurderingen af de undersøgelser og oprensninger af forurening fra tidligere tank- og servicestationer, som er udført og betalt af Oliebranchens Miljøpulje, idet puljen er varslet nedlagt i 2015.

Tabel 1. Historiske redegørelser, undersøgelser, oprensninger og overvågninger m.m.

	2008 Antal	2009 Antal	2010 Antal	2011 Antal	2012 Antal, skønnet
Historiske redegørelser	950 ¹	1218 ¹	1226 ¹	633	600
Indledende undersøgelser	210 ¹	210 ¹	183 ¹	233 ¹	211
Videregående undersøgelser forud for en oprensning	50	59	54	64	80
Oprensninger	19 (1) ¹	46 (20) ¹	58 (19) ¹	67 (9) ¹	26
Drift af oprensningsanlæg (i alt)	115	115	100 ²	98	101
Overvågning af forurening (i alt)	112	108	111	117	116
Sagsbehandling i forbindelse med undersøgelser og oprensninger udført og betalt af private grundejere/bygherrer	715	924	1165	1573	1600
Sagsbehandling i forbindelse med den indsats Oliebranchens Miljøpulje har gennemført på nedlagte tankstationer	210	359	175	75	32
Besvarelse af forespørgsler om konkret jordforurening	23.000	25.000	31.000	28.000	28.400

¹ Antallet af historiske redegørelser, indledende undersøgelser og oprensninger er inklusive den særlige indsats på børneinstitutioner gennemført i perioden 2008-2011. Tallene i parentes angiver tilsammen de 49 oprensninger, der er udført på børneinstitutioner.

² Antallet af oprensingsanlæg er opgjort på en anden måde i 2010 end de tidligere år. Der er således ikke tale om, at 15 anlæg er lukket fra 2009 til 2010.

Tabel 2. Antal kortlagte grunde i alt

	Ultimo '08 I alt	Ultimo '09 I alt	Ultimo '10 I alt	Ultimo '11 I alt
Kortlægning af forurening på baggrund af mistanke (vidensniveau 1)	1758	1824	1860	1893
Kortlægning af påvist forurening (vidensniveau 2)	3109	3308	3721	3835
Kortlægning på både vidensniveau 1 og 2	61	77	95	117
I alt	4928	5209	5676	5845

Status for jordforureningsopgaverne

I bilag 2 ses en status for, hvor langt arbejdet med hovedopgaverne inden for jordforureningsområdet er i de enkelte kommuner (statussen er både vist i en oversigt og på et kort over regionen). Det fremgår, at arbejdet med den systematiske mistanke-kortlægning af jordforurening (kortlægning på vidensniveau 1) er gennemført i 16 kommuner, påbegyndt i fem kommuner, og mangler i syv kommuner.

Det er med budgetaftalen for 2013 besluttet at opprioritere mistanke-kortlægningen i Vestegnskommunerne. Kortlægningen og indledende undersøgelser af særlige grundvandskritiske stoffer skal gennemføres i løbet af de kommende fem år. De særligt grundvandskritiske stoffer er primært klorerede opløsningsmidler, der bl.a. har været brugt til rensning af tøj og rengøring af metaldele.

Det er også politisk besluttet, at der i 2013 skal udarbejdes en strategi for mistanke-kortlægningen af jordforurening i Frederiksberg og Københavns kommuner.

Oversigten viser, at der er udført indledende undersøgelser af de særlige grundvandskritiske stoffer i 15 af de 16 kommuner, hvor mistanke-kortlægningen er gennemført. Regionen har dermed et samlet overblik over, hvilke grunde, der er forurenede med klorerede opløsningsmidler i disse kommuner. På baggrund af en konkret vurdering afgør regionen herefter, i hvilken rækkefølge de forurenede grunde skal undersøges nærmere. Efter den nærmere undersøgelse vurderer regionen, om en given forurening skal renses op. Og i hvilken rækkefølge oprensninger skal ske.

Den opfølgende indsats med nærmere undersøgelser og oprensninger følger i "halen" på den indledende indsats med mistanke-kortlægning og indledende undersøgelser. Det vil sige, at den opfølgende indsats i forhold til drikkevandet lige nu primært sker i områder med særlige drikkevandsinteresser.

Når de indledende undersøgelser af de særligt grundvandskritiske stoffer er gennemført, går regionen videre med indledende undersøgelser af andre stoffer, som også er farlige i forhold til drikkevandet og menneskers sundhed, men ikke lige så farlige som klorerede opløsningsmidler. Disse undersøgelser danner grundlag for, om andre typer af forurening også skal undersøges nærmere og eventuelt renses op.

Det fremgår af oversigten, at de øvrige hovedopgaver – undersøgelser forud for oprensning og selve oprensningerne – er påbegyndt i alle kommuner i regionen. I mange kommuner er dette et udtryk for, at regionen arbejder systematisk med opgaven i den pågældende kommune. I andre kommuner er det et udtryk for den indsats, de daværende amter påbegyndte.

At hovedopgaverne er i gang i en række kommuner, men ikke færdiggjort, er ikke et tegn på, at de daværende amter er gået usystematisk frem. Det er et udtryk for, at amterne var nødt til at tage sig af de værste forureninger først. Det samme gælder i dag. Hvis regionen får kendskab til en kraftig forurening, kan det være nødvendigt at undersøge forureningen, selv om den findes i et område, der reelt set ikke er prioriteret ”her og nu”.

Denne strategi kan tages op til fornyet overvejelse i forbindelse med den kommende ændring af jordforureningsloven. Ændringen lægger op til, at loven også skal omfatte forurening, som truer overfladevandet. Region Hovedstadens strategi for jordforurening bør måske ændres, så arbejdet med jordforureningsopgaverne i større omfang end i dag kan gøres færdig i et givent område. Det kan være i et bestemt vandområde, fx det indvindingsopland, hvor et vandværk pumper drikkevandet op.

I bilag 2 ses også en oversigt over, hvornår hovedopgaverne på jordforureningsområdet forventes afsluttet i Region Hovedstaden. Oversigten er et bedste bud og bygger på regionens skøn over, hvor mange forurenede grunde, der forventes at være sammenholdt med de ressourcer, der erfaringsmæssigt bevilliges til opgaverne på jordforureningsområdet.

Oversigten tager ikke højde for den ændring af lovgivningen, der forventes med virkning fra 1. januar 2014. En ændring der formentlig vil medføre, at regionerne i fremtiden også får ansvar for de jordforureninger, som kan påvirke vandkvaliteten i overfladevand (åer, søer, havet) og natur (vådområder). Disse forureninger skal i givet fald håndteres og prioriteres sideløbende med de forureninger, der truer drikkevandet og menneskers sundhed.

Mål 2 i strategien: ”De tilgængelige økonomiske ressourcer anvendes optimalt”

Der sker en løbende prioritering af indsatsen på de mange forurenede grunde. Der er stort fokus på at oprense de forureninger, der truer drikkevandet, så hurtigt som det er muligt. De vigtigste drikkevandsområder prioriteres højest.

Prioritering af hvilke forureninger, der skal undersøges og renses op, bygger på en samlet vurdering af 1) de forurenende stoffer, 2) hvor meget grundvand, stofferne kan ødelægge, og 3) hvilke andre risici, der er i det vandområde, hvor vandværket pumper drikkevandet op. Derfor er det også nødvendigt sideløbende med undersøgelser og oprensninger at gennemføre mistanke-kortlægning. For på denne måde at skabe det helt essentielle overblik over de samlede trusler overfor et givent vandværk, så midlerne bruges mest optimalt. Hvis regionen ikke har dette overblik, vil der være forureninger, som ikke bliver fundet og renses op. I bilag 3 findes en nærmere beskrivelse af principperne for prioriteringen.

Indsatsen koordineres med staten og kommunerne.

Mål 3 i strategien: ”Regionens opgaver skal være forståelige for borgerne, og formidles på en måde der giver borgeren mulighed for at handle fornuftigt i egen interesse”

Koncern Miljø arbejder løbende med informations- og kommunikationsopgaver bl.a. med fokus på råd og vejledning til borgerne, informationsskilte i forbindelse med konkrete undersøgelser og oprensninger og pressemeddelelser ved opstart af videregående undersøgelser og oprensninger. De nye fremdriftsværktøjer vil indgå i kommunikationsopgaverne.

Der er igangsat et nyt projekt om at få data om jordforurening gjort tilgængeligt for borgere, ejendomsmæglere, kommuner m.v. på regionens hjemmeside.

Sammen med de øvrige regioner arbejder Koncern Miljø lige nu med at producere to film til hjemmesiden. Den ene film fortæller om regionernes arbejde med mistanke-kortlægning, idet mange, især boligejere, er undrende over, hvorfor deres grund skal kortlægges. Ofte kan man ikke se, at der har været forurenende aktiviteter på en boliggrund. Den anden film viser, hvordan en indledende undersøgelse udføres på en boliggrund.

Mål 4 i strategien: ”Regionens viden fastholdes og udvikles i tæt samarbejde med forskningsverdenen og med anvendelse af de nyeste internationale erfaringer og metoder på området”

Vidensopbygning omfatter opbygning af kompetencer, deling af erfaring og indhentning af viden såvel nationalt som internationalt. Koncern Miljø arbejder konstant på at

overføre og implementere nye, smarte udenlandske teknikker til regionens projekter. Ofte kræver teknikkerne en tilpasning til de geologiske forhold, der findes i hovedstaden, inden de kan tages i brug. Koncern Miljø besidder de nødvendige kompetencer til at foretage disse tilpasninger.

Administrationen forsøger også at placere regionens udviklingsindsats stærkere på vand-dagsordenen, så teknologiudvikling på jordforureningsområdet ses nationalt og internationalt som en del af en samlet dansk kompetence-klynge på vandområdet.

Som opfølgning på budgetaftale 2013 er administrationen i gang med at købe en ”testgrund” til afprøvning af ny teknologi. Grunden tænkes i en række år anvendt som et innovationslaboratorium for jordforurening, hvor forskellige nye metoder afprøves under virkelige forhold, og uden at dette er til gene for grundejere og lejere. Innovationslaboratoriet vil blive baseret på partnerskaber mellem regionen, virksomheder og universiteter. Det forventes, at delprojekter kan medfinansieres af eksterne fonds- og forskningsmidler.

I flere projekter har Koncern Miljø allerede indgået offentlig privat innovation (OPI) partnerskaber med rådgiver, udvikler og entreprenører om udvikling af bl.a. udstyr til udtagning af vandprøver og en ”jordmixer” til oprensning af forurening.

I øjeblikket har Koncern Miljø særligt fokus på udvikling i forhold til oprensning af forurening i moræneler og sikring af indeklimaet i boliger. En af de helt store udfordringer, når regionen skal rense op er, at der findes massive mængder af moræneler i undergrunden. Når forureningen er kommet ind i leret, er det meget vanskeligt at fjerne den. Med mindre forureningen graves eller koges væk. Det er effektive metoder, som desværre også er meget miljøbelastende. Derfor sigter Koncern Miljø på at finde mere miljøvenlige alternativer.

De gængse metoder til at sikre indeklimaet i boliger er alle baseret på byggetekniske ændringer, hvor fx fundamentet tætnes og der etableres ventilation under gulv. Forureningen bliver som sådan ikke fjernet, men den bliver forhindret i at dampe op i husene. Det er dyre metoder med begrænset holdbarhed. De kræver også, at regionen holder øje med, at indeklimasikringen ikke går i stykker. Koncern Miljø er derfor i gang med at ”tænke ud af boksen” for at udvikle et helt nyt koncept for langtidsholdbar sikring af indeklimaet.

I de kommende år vil Koncern Miljø desuden arbejde målrettet mod at finde og udvikle teknikker til bedre at kunne undersøge og oprense forurening, som er nået ned til den dybtliggende kalk i undergrunden. Det er meget vanskeligt at fjerne forurening i

kalk. Kalken findes over alt i undergrunden i Region Hovedstaden. Derfor er det uhyre vigtigt at udvikle effektive metoder til at oprense forurening i kalken, så drikkevandet kan reddes i tide.